

ЖЫЙЫЛУУ

Жаш адамланы мамыр ишлеге кёллендириуню, экстремизм ниетлеге жол бермеуню амалларына артыкъда уллу эс бурулгъаны

Билдиргенибиз, КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков** РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толун эркинлик келечисинде Советни Пятигорскда бардырылгъан жыйынуна кытайшылды. Анда сёз жаш тёлню политиканы жашауда бардырыуну, ол санда билим берюну, жаш адамланы юйретюну, апаны курау, мамыр ишлеге кёллендириуню, тюрлю-тюрлю экстремист амалыкъланы жоллары кесюну амаллары юслеринден да баргъанды.

Кенешини башлай, полпред **Сергей Меликов**, ол вопроста повесткага бошдан къошулмагъанларын чертип, Шимал Кавказын жаш тёлсюню «Машук» форуму ачылгъанын эсертгенди. Аны округну жашауунда бек маганалы ише сангъанды. Алай жаш тёлню бла ишлеу, андан кыймыл чыгарча этю регионда кырал политиканы баш маганалы борчларынды баш болгъанлай кыларгы керекди деп, апаны жанындан жаш тёлге уллу кёлню болуу игилик келтирмегенине шагытыкъ этген шартла келтиргенди.

Сёз ючюн, къошун Украинада политика кризис терс ниетлиге башларын хайран этген жаш адамла орманга чыкыгъанларындан башланганды. Бир жылны ичинде аладан не къадары ёлгенди, ала минге бла саналдыла. Жуукъ Востокада да «Ислам кыралны» боевиклерини ёзгени да аладангъан жаш адамла тутдыла.

Жарсыгъа, апаны араларында Шимал Кавказдан чыкыгъанла да бардыла. Аны алайгыны уа апаста апаны юйретю, акыларына башха идеологияны синдириу жаны бла да тийишлик аны ишле-мегенерини, уллу кёллюк эткерини хатасындан болгъанды, - дегенди Президентни келечиси.

Ол айтканча, бионюкюде округну регионларында жаш адамланы саны кыраланы башха жерлеринден эсе кёлду. Ол себеден ала бла ишлеу кыйынракъды, аны тийишлик бардырыуа къолдан келмейди. «Жаш тёлню акылсын, сейрлерин башха адалгъа бурууда алыкъа алгъа атлам этилмегенди - жаш адамланы ики кесеге, артыкъда узакъ кыйыр жерледе, кеси ал-

лына кытайшылды», - дегенди **Сергей Меликов**. Аны бла бирге арт жыллада округну регионларында жаш тёлню политиканы институтлары ишлерин игилендириу, жаш адамланы курау ишеги тире кытайшырыуу жаны бла кёл зат этилгенди. Ол санда Улуу Ата журт урушда Хорланны 70-жыллыгъа белгилеуню чеклеринде «Машуктукуну батальону», «Хорланны ауазлары», «Мен билеме» дегенча проектерин хазырлауда, башха акциланы бла ишлеини тамамлауда регионла аралы бирге ишлеу бийик даражага жетгенди.

Ол эмда башха жумушлада, хар жерде кесери алла-корешини къолга бек кыты къошулуна этерге тийишлиди. Хар бири да бир стратегия муратлагъа къулукъ этерча, бионюкде кен халда бардырылырча. Мен бек алгъа бизни баш маганалы ишбизини - «Машук» форумуна «юсюнден айтама. Келгиз, ол жашауура жаш тёлню бла ишлеуню арасына айланчыра этейик, - деп чертгенди Президентни келечиси.

Аны оюмуна кёре, «Машукну» конкурсуна берилген проектлени маганаларына да ма ол кёздан кырагъа тийишлиди. Андан сора да, буукъчу, радикал идеологияла къажу мадарланы жашауда бардырыуда да бир системага бойсунууну кючлендире барырга керекди.

Полпред федерал эмда регион властъланы келечилерин бирикадирген дагында бир амалны туура этгенди - кырал органланы ишле-

ринде ачыкълыккыны кёбейте берюну. Аны бла бирге арт жыллада байламлыккыны кенеригере огла курагъа. Ол бек керек болгъанына шагытыкъ этген юлголе кёлдуле. Сёз ючюн, мындан экиыйыкъ алгъа Кырачай-Черкесде «Архы-XXI» граждан форум болгъанды. Анда округну битеу субъектлерини калачыны дарман наркоманияга къажу кереш бла байламлы жамауат проект - «Против «Пириси» дегенге - эс бургъанды. Ол артыкъда жаш тёлню ючюн курагъалгъанды.

Ол бизге регионларыбызда дарман наркоманияга бла «аптекал мафияга» къажу керешини къолга бек кыты алырга керек болгъаныбызны эсертеди, жамауат да аны ишлейди. Анга жууапны уллу сагыш этип кытайтарырга, жамауатча этиле тургъан мадарланы юслеринден дайым да билдирип турурга тийишлиди. Жамауатны келечилерин регионда наркотиклеге къажу комиссияла, ол санда жаш тёлню биргилуеге да, къошуу бу ише биринчи атам болукъ эди, - дегенди полпред.

Саулай алып айтканда уа, **Сергей Меликов** оюм этгенге кёре, жаш тёлню политикада проблемалдан къутулгучюн власть органланы оючуларыны алжасуз ишлерге итинюлюкери, хазырлыклары, федерал арадан болушлукъ, жаш тёлню асламысы мамыр, патриот ниетли болурга керекдиле.

«Ол а Шимал Кавказда жаш адамла Россейни жети-

шимли эмда жууаплы жерден алырга, ол ишбизде жетишимлеге жетерге бизни къолубуздан келлигин кёрюштеди», - дегенди Президентни келечиси.

Аны орунбасары **Михаил Ведерников** да жаш тёлню бла байламлы кырал политиканы чеклеринде бардырылгъан бир къауум мадарла хайыр бергенерин чертгенди. Анга жыл санлары 30-гъа жетмегени араларында предпринимательлерини саулай саны ёсгени, ишчилерини уа 2013 жылда 3,7 процентден 2014 жылда 2,99 процентге дери азайгъаны шагытыкъ этеди.

Аны бла бирге кыйын экономика болууну хатасындан округну кесинде, андан тышанда да бийик окуму юйлеге киргенлени саны азайгъанды. Ма ол болумга кырал власть органла эс бурурга, андан жаш адамланы курау ише не къадар тире кытайшырыуу бла къутулурга керекдиле, - деп белгилегенди **Михаил Ведерников**. Бек уллу къоркъудан бири жаш тёлню законсу саулангъан къауумлага тартыуу. Анга экстремизм идеологияны жолун кесюу бла жууапларыгъа тийишлиди. Ол себеден полпред терроризмге къажу комиссиялага этилингенгенин профилатика мадарладан не хайыр чыкыгъанын билдире эмда радикал идеология бла керешини жангы, швидого заманга келишген амалларын ишлерге буоргъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кенгеш

Правительствону къауумуна жаш тёлню бла байламлы кырал политиканы жашауда бардырыуну министрени къуллугъу кийирилегу

Тонене КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков** Правительство сну къауумунда муниципал кыралыуланы башчылары бла кенгеш бардырыгъанды. Ол Россей Федерацияны Президентини СКФО-да полпрединде Советни муну аллында болгъан кенешини юсюнден хабар айтханды. Анда жаш тёлню политиканы игилендириуню эмда экстремизмин идеологияны арасына къажу сюелюну амалларыны юсюнден сёз баргъанын билдиргенди, радикал ниетлени жайылыуларын тыёуу жаны бла мадарланы кючлендирюге кереклисин чертгенди.

Дайым да тийишли мадарла этилингенлерини хайырндан терорчулукъ къоркъууну азайтырга къолдан келгенди. 2010 жылда Къабарты-Малкърны жеринде терроризм маталлы 145 чакълы бир амалыкъ этилинген эсе, 2014 жылда -10, быйыл а жаланда бири эсепте алынганды.

Аны бла бирге деп чертгенди **Коков**, тынхайыл кыларгыга сылтау жокъда быйыл 23-июльда болгъан иш да шагытыкъ этеди. Ол кюн бардырылгъан спецоперация амалларыны республикада уллу терактла бардырыуумуларын юзгенди. «Экс-

тремизмин болдуруму, аны бек койкюз формаларына къажу сюелюу - битеу власть органланы баш борчларыды», - дегенди КъМР-ни Башчысы. Аны алайгынын эсе алыуу бла жаш тёлню арасында право бузукълыкъланы, амалыкъланы болдуруму бла байламлы кырал политиканы жашауда бардырыуу жаны бла министр кыуллугун тохташдырырга оюу этилгенди. Жангы ведомство республиканы эмда муниципал кыралыуланы ол жаны бла ишлерине кёз-къулакъ болукъду.

Социальный-экономика айынуу баш кёрюмдюрени юслеринден айта, КъМР-ни Башчысы промышленностьда бла эл молкве ити жангана тюрленуулени белгилегенди. Ала бла тохтаргы жарамзалыгын, производствону ёлчелерин ёсдоре бардырга кереклисин чертгенди. Келир заманга баш борчладан бирине гиче предпринимательствого кыралыуланы жанындан болушлукъ этюну, 2016 жылга бюджетни курауну, налогла жайынуу игилендириуню, республиканы жеринден тепдирилмеген ырыскысын тергеуню (2015 жылда октябрьге) санагъанды.

БАЙЛАМЛЫКЪЛА

Республиканы Башчысы Россейни Катарга Энчи эмда Толу эркинликни Посолу бла тубешгенди

Тонене КъМР-ни Правительство сну Ююнде **Юрий Коков** Россей Федерацияны Катар Государствода Энчи эмда Толу эркинликни Посолу **Нурмахид Холов** бла тубешгенди. Ала кисиде да Къабарты-Малкърны экономикасына тыш кыраллы инвестицияла келирча этиуню онгларын сюзгендиле. Ишчи байламлыкъла туристракция комплексде эмда эл молк производствода артыкъда хайыры болуулары белгиленгенди.

«Республикада предпринимательликте тап онгла бардыла. Аны себепли биз тыш кыраллы компанияла бизни проекттерибизге къатышсалар себепли. Къабарты-Малкърда башхалада болмагъан онгла бардыла, биз Катар Государствону бизнесменлерине инвестицияларын салырга тап амалла кураарыкъбыз, - деп белгилегенди **Юрий Коков**.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительство сну пресс-службасы.

Форум

«Машукда» - Къабарты - Малкърны Кюнню

Арбазлагъа къарап чыкыгъандан сора белгилли спортчу, кырал къуллукъчу **Александр Карелин** Къабарты-Малкър ол спортну, белгилли спортчуланы, гжефлени жериди, дегенди. Аладан кёллени ол кесини шухларына са-

25-чи июльда «Машук-2015» Шимал-Кавказ жаш тёлню форумда Къабарты-Малкърны Кюнню болгъанды. Талада къабартылыланы, малкърлыланы бла орусуланы терели миллет арбазлары кыралгъандыла. Фестивальны кючонкълары, аны кытайшылдыла же республикада жашагъан халкъланы адет-тюрелери, тарыхлары, ашыркълары эмда къолдан усталаны ишлери бла шагырейленгендиле.

найды. Ашыркъланы кёл тюрлюлюклеринден окуна ангыларыкъса республиканы тамашалыгын, деп чертгенди ол. «Биз барыбыз да башхалабыз, алай бириндик, бионюкюле, бионюкюле сейирлик боллабыз. Ма аны юсюнден айтырмыкы мен бионюкю жаш тёлге», - дегенди **Карелин**.

Форумда КъМР-ни Правительство сну Председателини орунбасары - билим берюу эмда илму министрени **Нина Емузова**, КъМР-ни культура министрени **Мухамин Куматов** да болгъандыла. Жаш тёлню лагерини тегерегине-башына къарап эмда жашла, къызла кылай тургъанларына кёрюп бошагъанларындан сора ала сау сагыатны ичинде форумчулары ооруларына жууапла бергендиле. Жаш адамла уа грантла кылай бла алырга, республикалы конкурсларга кылай къатышырга болушгун билдире суйгендиле. Аны жаш адамларыбызны тышына кёл кетип баргъанлары, элдедеги

Бурунну кийизерибизге жангы жашау кайтаргъан уста
3 бет

Улуу Кавказ оюнда гичтеледен башланадыла
4 бет

Редакцияны кыонагы

- Сөзсүз, халкыбызга Россия даражы уст кшошуганын кыуанганбыз, ол жетишимди бла алгышайлыбыз. Алгба Сочиде болганында хабар айткан эди.

- Ари бизи делегация Парламенттинде кезинде барганды. Анда «Российа региондары» деген угулу павильонда хар биркимени эни жерибиз болганды. Кыбаргы-Малксар Шимал-Кавказ регионга киргени себепли кошошу республикала бла бир жерде турганды.

- Анда мен кийиздени кйргозгонден сора мастер-класс берирге да керек эдим. Аны себепли, бирге мен алып баргы, сойнгенени усталыгын бла шаягерей эткенме. Алгандан окуна Минги тауну суратан бла Парламенттинде белгисин ишлеп, хазыр этти кыома.

- Сабийге, жаш адамга, кыярта да кесерин сыгаргы сойлоп, кесерден бичген кийиз эткенге. Он болмай, жонно суу бла илгенени кйргозалмаганын аны, аны тарагын, ийрген кезиумде кырауула сейрге кылып тургандыла. Бусагытта ол кийиз койомдди.

- Сен Мурманскада жашаганын айтуучу. Сора бу бурунну усталык бла кылай жорешин башлады.

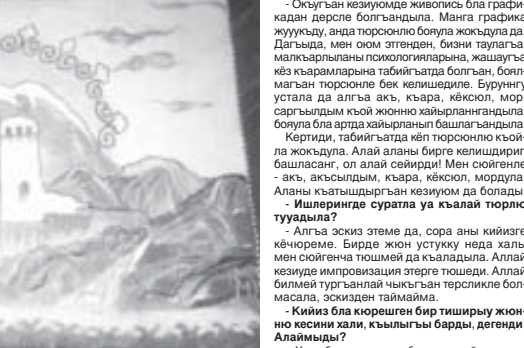
- Кертиди, тугуан Балдык эткенме, бсген а Мурманскада. Аны себепли халкымы культурасы бла жай каникулда бери келгенде тынша турганым. Тамата класслада тигиуу жарата эдим да, ол жаны бла окур мурагын бар эди. Алай атан, анам узактыа кертерми соймейди. Сора кесери да Мал-

Моксаланы-Текуланы Дина бюгонлюкде республикада кийиз бла жорешкенден бек усталаны бирине саналады. Аны ишлери республикала, регион даражалы кермоочлде болганды. Озгон жыл с тауну кызыны чыгармалары бла Сочиде Парламенттинде кезиумде кйлеп танышандыла. Мокскадан келип, устаны юсонден бериледе сюжеттени кйргозгондди.

Динаны кийизлери бир усталанын ушамайдыла: ол бо- ялмаган жонно, белгилени хайырланады. Кызы Нальчикдеги Дизайн колледжин бла Уралны профессионал - педагогика кырал университетин бошаганды.

Бюгонлюкде Тырныауздагы Элбрус регион колледжин директору орунбасарды. Озган жылны ахырында ага «Россейни сыйлы устасы» деген ат аталганды. Аны бла баймалы, Динаны редакцияга чакырып, ушакь бардырганбыз.

Бурунну кийизлерибизге жангы жашау кыайтаргын уста

кыярта кыайтыргы дей эдиле.

- Юйорде кн этен болмабы. Таматан школдар сора Нальчикде кирген эди окургуза. Ол жын мында Динайн колледжа ачылады. Мен художник-дизайнер усталыкны сайламы. Усталарым а хунеринг фольк-дизайнерге келишди, дейдиле. Сора зсими ол жанына бурма. Анам кийизге бла жорешкен а, дейди. Ари дери аланы жалаанда телевизорда кергенме. Алтынчы курда окуй туруп, Огары Бахсанда жашагын аты айтылган уста Темполаны Хаджарга барам. Он бергенди кийиз башкандан биринчи дарага.

- Алай суукту тошгонден сора, кош артында барганын себепли тынгылы ишлерна амал болмайдн. Кнн жылныс, жаш башында да келирсе, дейди Хаджар. Он кезиуде уа диплом кырууларга керек эдим. Аны себепли кесим тошкондге коркешенме бу усталыкны жашырындыкларына. Насыпта, мурагымна жеткенме. Диплом ишме жука кийизден теш жазбуу бла кыабаргыга таггарча панно этем. Аланы кыалыкчылары бир сантимер эди. Анга «беш» салгы, бари да жаратпанды. Алай бла мен да кесими кырууна ийнекам.

- Биринчи кере тошгоненизде, эни мастерскионг болмагандан ююндегана ваныише ишлегенин айткан эдинг. Андан бери хал торленгенмиди?

- Насыпта, энди ол жарасуун кетер дейме. Гитче бизнеси айтыпкан эришуге кыашащ, грант кыолу болмакчы. Юйором бла жашагандан сора бир отулу фатарам бар эди Тырныаузда. Аны мастерскионга бууругу он чыкканды. Кийиз бла жореширге кел оорудуна керек тошгонди. Алкыба бошаганды, алай ол оекча фазаны реконструкция, башка керектерине да жетер деп ушанам.

- Колледжде кесими сойгон ишине да бирча жетишкен тынч болмаз.

- Тынч тоюлдо. Алай экинчи да бардырырга керекди. Насыбамы, колледжин директору Отарланы Мухтар, ишими маекана ангылап, ары-бери барырга керек болса, тыймайды. Хар заманда болушурга керекшеди. Грантны жорукчыларына кйре, мен бир-эки адамны иште алыргы, каксыз мастер-классда да берирге керек болукчма. Он заманда ич кесин кйргозтор.

- Энди чыгармаларына кыайтыкы. Кийизлеринг биз кере турганадан кыайда гитчеледи. Бетомдди сойри уа - эки жана да чыгыды оюнулары.

- Асласында мен кесим ишлегенин себепли гитчеледи ала. Кийиз баскан бла бир кесек шатырчей болган ангыларкыды ол кылай аур жумушу. Малкыарлыны бла кыарачыланы бичген, ала кийизлерини оюнулары эки жанында да болганды.

- Алада ич жанындагы оюнулары мутхузды, сенкиледе суратла жайтмайа. Сени ишлеринде, керти да, художникле салганса сураттаны керети.

- Мен, дизайнерча, бу бурунну усталыкчыга, аны бузмай, жангы затла кийиргирге керек эдим, колледжде, таматаладан алган билимими да толуг жайырганым. Андан бергенди ала эки жангыла.

- Окуудан сора колледжде ишлеп, дорселе бери турганым. Студенттерин кийизден кес, акык кийим, сумкала окугна этгенде. Юйор кырап, кыыз, жаш да туугандан сора ишеним бир ауук заманда кыюргыа тошгонди. Алай ани жанын зиянла бла кыйтканам.

- Биз керип, алганын кийиледе окуула асламандар торнонопленде, жонно болган этгенде. Сен а аны бомайсы...

- Окууган кезиумде живопись бла графикадан дорселе болгандыла. Манга графика жууруду, анда торнолго боулу жокчулду да. Дагыда, мен оюм этгенден, бизи таулуга, малкыарлыны психологияларына, жашуга кез кыармаларына табиыгьатта болган, болмаганын торноле кел келишди. Бурунну усталык бла кыяр, кыра, кекюсю, мур, саргылымды кой жонно хайырлангандыла, боулу бла арда хайырланп башлаганды.

- Кертиди, табиыгьатта кел торнолго кыюле жокчулду. Алай аныча бирге келишдири башалсанг, ол алай сейриди! Мен сойентене ак, аксылдым, кыра, кекюсю, мурдула. Аланы кыратышдырган кезиумде да болды.

- Ишлеринде суратла уа кылай торло тоудулайды?

- Алгьа эскиз этеме да, сора аны кийизге кенореме. Бирде жон устукку неда халы мен сойентена тошмей да кыалайда. Алай кезиуде импровизация этерге тошди. Алай билим турганлай чыккын терсикле болмасала, эскизден таймаймы.

- Кийиз бла жорешир бир тишурну жонно кесини хал, кылыгы барды, дегенди. Алаймыды?

- Хау, бир заманда биллик тойлоесе ол кылай тошогорин.

- Кыл бла тийгенде уа ол алай жумушакь, жылы хачууну керкеди.

- Он сен сангаган сөзле бари да келишедиле анга, алай жон жумушакьды деб а айтаймын. Кийиз ургын живопись сурат ишлегена тоюлдо. Аны баса, суу кылайлар бир кыюйдун, сыйын жетерча салындамн, сураты сен сойганга боулуру билинди алгандан билген кыйынды.

- Ишимде хар заманда сакьмайла турганынлай бир торло болум чыгып кыалады. Анда кытуурна амал табып, импровизация этерге тошди. Аны оюн да сиеме кыйленеин. Алганын усталык, ишлей турганын глай окуна, сойнгенчга болукчуду деген кыйынды. Кийизлеримден олпана эттен заманларны да болгандыла.

- Кесинги халин а кенчими ишлеринге?

- Кырмараларында Минги тауну кыалана, сабырлай башларга жорешуочиме. Башка торло халда ол барлык тоюлдо. Кийиз баса, бити акылым андады, алай кезиуде мен чырмамасам, белмесеме сиеме. Алайсыз ишин бармайды.

- Кырмараларында Минги тауну кыаланагы, суулан, жаныуарлары да керез. Сага, художник, Малкыарн белгиси неди?

- Минги тау. Малкыар дегенге, кез алыма келген сурат олд. Белгини торсион бла кйргозторго да болукчуду. Сөз ючюн, акь - Минги тауну башы, кекюсю - башыбызды кенчо, дуняны торсиондо, Малкыарн байргыча. Алдан сора кыаланын келтирирге болукчуду. Ташпаны да - алай. Кыала, ташпа да тоюноно белгисиюди, кюн а - таркыаймагын жашуу...

САРАКЖАНЫ АСИЯТ.

СЕЙИР АДАМЛА БЛА УШАКЪЛА

«Спорт сабийлени чыныккырагы, арткага алагьа бек жарайды»

Озган ёмюрно кесекеничи, токсанынчы жылда бизни жашларыбыз тыш кыраллада бардырылган халкыла аралы эришуиледе трибуналары кеп кере калтырчакандыла. Россейни байракчалары кйртоткенде, гимин сокдыргандыла, республиканы атын айтдыргандыла.

Алгьаракьлада кызы Олимпиада оюнла болдула, жарысуга, Кыбаргы-Малкьсардан адам чакытамыды. Бакуду Европалы оюнла бардырылды, анда да алай. Кыайдадыла да спорт бла жорешкен жашларыбыз?

Бу дагында башка орууланн дзюдодан тренер, спортну устасын кийиздири турганын Магомедни жашы Жантени бергенби? Жыл саным да кырмай, ол тирди, жаяу кел жорюйдю, чабыды. Юйрегтер жашкыларын а хорларга кыруу кюн бла угый, техника амал бла болуугуна тошондуреди.

рюп айлангырга бек ён эдим. Жантени болсун, ол заманда культура уу Мукуланы Ахмат бир директору Мукуланы оюнулар бар жол, бизни кесине чакырып, футбол командда кыурагга сойнгенин билдирди. Биз да кырыккызыбыз айтыба. Алай бла футболга берилеме. Он жетмишинчи жылда эди.

Аскерге кыулукь этерге барганымда уу, Фенгичида авиацияда тошкун. Бир жол командир чакырып, сен Кавказданса, сора бир эки юконд тутушудан эришуиле болукчудула. барып, частыны намысын кырууларкысы, дейди. Мен а анга бир заманда да тутушайганым айтамы, ол а тынгыларга да кюсемей, сен буйрукчу топуургуза соймеймеи дейсе, деп сёзю чорт саалады. Алай бла, эришуиледе кыайтырчаканды. Аскер жерге чыкканды. Андан сора кеп башка эришуиле кыайтырчаканды.

- Ханалпы, шёдногю жаш тыюге кыарсанг, аркыкьа саз бетле кйрөөнөди. Сора спортчуларыбыз кеп кыайдан болукчудула деринг келмеймиди?

- Кесинги сабий заманынгы эскиге келтирчи. Кызычкыла, жергиликчи оюнулар кеп эди. Аны юсонне уа биз, школчула, ыйык кюнде эл ичинде айтылып, кыагытланы, эски темир сыныкканын жыйып, аны школну арзанына ташыганды. Алай бла кыруу, кюн да алгьарыбыз. Бусагытта уа терекеге бир кырачы. Басанияда биз барыуу суу боюнана бталык тойлоесе. Жаяу жолланы чыргы башканды. Сабийни бар да жуурут кел деп жиберирге кыоркыгын этесе.

- Он бири. Экинчиси уа, жашкыла, кызычкыла да акькыла башлаганлай, кыолларындын телесюну, планшети кырууларкысы. Аны сора да, компьютерге, ол жокь эсе уа, телевизорга аралып олтурадыла. Сора сабийле кыайдан сауукчулу боулуна.

Анда дагында бир догерили жаш бла танышам. Он жаруу этидир эди. Анга жорюп, кеп кыла кырууларкысы. Аскер жерге чыкканды. Андан сора арчана спортну кырууларкы бошп кыайтырчакандан сора уа «Динамо» обществога келеме. Аны таматасы Холаланы Георгий эди. Он заманда аты айтылган спортсмен. Бийик кырууларкысы. Он арта уа чыгып, бир кишиге да кесин хорлатмаганды. Аны кыолдуна бир талай жылны жаруу этеме. Он ич ишлени министрини орунбасары болганындан сора уа, аты айтылган спортсмен Сеф Нуровка кенеме.

- Сизин, тренерича, шёдногю тоюде не зат кыайты этидиреи?

- Мен спорт бла бек аз адам жорешеди, деп чорт кесип айталык тойлоем. Сөз ючюн, бизни спорт школга Нальчикде, Хасановдан, Акс-Юн, Волгый Ауулдан, Кенжеден да кел жаш келеди. Алай гитче заманларнда жарууларга сойон жорюйдю да, абдан бола барганыларга ала, ала-анга бола баргычыдыла. Салтыларын кырууларкы керекди, заманлары жокчула. Алай бла тир, кваты жашкыкыла дзюдога жорюй кетип, ол угуй да, торло-торло эришуиле алай болганга кырууларкы.

Анда сора да, кыарпа турган, жашкыкыла иги ашамайдыла. Мен, команданы жыйып, сөз ючюн, Минги тауну тийресине элтом, ала тынгыла жаруу да этип, ашханакына келсе, бир кыла кырууларкы кетеди. Сабийле юйргендедиле алай акыкыла, тюкенге чабып, анга чыпалемей дейсе, жауургерлеми болганга суну дейсе, алып ашарга, ичере ёндюле.

Битеу ол затта адамны кыарысуу этидиле, сауугуна да заран келтиредиле. Тынгылы аш-суу, кымылдуу, хауада не кыаулар кеп айтырчаканды. Аны кырууларкыга, спорт бла жорешуе уа анга да улту себепкидиле.

- Жашларыбыз эришуиле аз барганыларын сылтау уа неди?

- Аларын айтдырыкь спортменерибиз жокчулду деп айтыргы да жарамал. Ала бардыла. Аланы араларында грек-рим тутушудан Мукуланы Исмайлыны, Заур Курамагановну, дзюдодан Занкишланы Кабкени белгилерге болукчуду. Ала уа улту, даражалы эришуиледе да аттарын айтдырыкыларына ишегим жокчу, болсада бир кыуум чырмаула бла жашла кылапк кыалады.

Алгьаракьлада Бакуда Европаны чемпионатына Мукуланы Исмайыл барыргы болукчуду эди. Жарысуга, ол Москвадан Лебедев деп биреге хорлатып, экинчи жерге чыккын эди. Кыарысуудан айты, алгандан бардырылган эришуилени барына да кыаша келсе эди, анга жеткен болукчуду тоюл эди.

Андан сора да, кыарындаша Мукуланы Исмайыл келген Исмайыл, Биттирланы Тимур, Жолаланы Кыайсын бусагытта кел салып жорешедиле, кыстау жарула этидиле, алагьа улту ышанууларкы барды. Бу жашууларкы келген Гайланы Исмайыл, Шауаланы Мурат, Темуккуланы Альберт, Чочайланы Замир, Холамхананы Мухаммат да бусагытта спортка кел са-уурула, келир жуукь замандада кесерини, республиканы кыралны да атын айтдырыкыларына ышанууларузу.

МЕДИЦИНА

Жореклери арурганлагьа жай - тынгысыз кезиудю

Жайда жореклери арурганла кыайда солурга керекдиле? Бу соругьа жууап республикала врачечёно-физикулунды диспансери врач-методисти Анурби Нотов этеди:

- Исси юконде беллай аруулар болганына бахчаларна кюн кызыгычы, эн игирде чыгаргыа керекдиле. Жарысууга, бир-биле солурга хауа жетмеген сагыттада оюна энише ийилди таттарларна сагытта бла ишлейдиле. Аны хатасындан кыан басуулары кетюрюледи, эспери аурга, инсулы болурга да боулуна.

Кызыл-бичил, терле турганлай, суукь суугьа кирерге да жарамды. Кыан барган тамыра суукьдан жылырылып, инфаркт болурга кыоркчу барды.

Исси юконде терлеген бек игиди, аны хайырландан адамны сыны-чыркы кесин сакьайды.

Иги терлер ючюн, жайда суну кеп ичере керекди. Эни, жаулу ашланы уа азыркы ашарга.

Жорек бла баймалы аруулар болган улайтын адамга уа Балтий сн Кыра тенгизини боюнларында, тауидада солугу жараркыды, Африкада уа ала сауукчуларына жалаанда заран салкыкыла.

Дагында бир затка газет окуучулары эсперин буругга сиеме: солуган кезиуде хроникалы кылай арууларкызыдан дарманларыны ичере унутмагыз. Отпунку кезиумде кйле ичере осоедиле, сау жалны ишлеген оселе, жалаанда би айны сойнгенма жашайм деп. Алай жореклери арурганлагьа жайда ахырысы бла да арканын унутуп кыорсрга керекди.

Суулап болганылай, таза суу неда сокка бла хайырлангызы, татлы, гасы болган сууны козге-кышыа дери алмагыз. Тузуу, чийки, бурчу болган ашлары да жайда арургунгадан керетири.

Бизин диспансереге сауукчуларын тинтирге келгенге: «Суткага кыалай бир суу ичере керекти?» деп соручудула. Мардасы эки литрди. Алай хар адамны сангыч-чарыны эни шартлары боулай, аланы эсе алып, врач хар пациентке кыалай бир суу керек болганын алай белгиледи.

Солурга тенгизини сайлагына биринчи кюн окуна сагытта бла судан чыкмайдыла. Он сауукчугьа заран тошореди, жореклери арурганлагьа биринчи кюн он минут, экинчи кун а жарым неда бир сагыт тамамды.

Бир-бирле тыш кыраллада аптекалада сатып алдыгы бар манчарын, Жолга чыга туруп, баргычыз айтан, кесигиз да юйргенген дарманларыгызы унутмагыз. Башка кыралда чыгарьелыны жарашмай кыларга болукчуду.

Жайда инсулыла бла инфарктады жылыны башка кезиумдеринде эсе кеп боладыла. Нек? Кеп терлегени себепли саусууну сынычаркына суу жетпейди, кыаны кылын болды, аны хатасы уа

Ушакъны БАЙСАЛЫ Марият жазып алганды.

- Эки жашын барды, ала уа спортга берилемиди?

- Бир футболго сайланганы, башкасы уа - боксун. Болсада мен аланы алларинда сиз чемпионола болмай амалгыз жокчу деген борчу салганмына. Ала кесерине керектелин билседе тамам эди. Окууларына кйре, спорт бла тир кыоршорин болмаганды, анга да кыармай, бюгонлюкде да ала формаларын сиз этмедиле.

- Дагыда бизни окуучуларыбызга не айттыргы эдинг?

- Бек тилерим, жашларыгызы спорттан тыймагыз. Бизге жорюргенер, жаруу этгенери ючюн да калеп тейлетмейди. Ала жорюрген тынгылы этер ючюн белги отларгызы бардыла.

ХОПАЛАНЫ Марзият. Сураты автор алганды.

Фестиваль

Улуу Кавказ оюнла гитчеледен башланадыла

Лескен району Аргудан эли стадионунда «Гитче Кавказ оюнла - 2015» бардырылгандыла.

Аслан Афаунов алгышылагыанды. Ол былай Фестивальга Шимал Кавказы халкылары араларында байлалыкларын

эришкенге хорлам тежегенди. Алай бла ауур жокно ташыуда - Эльдар Арамисов, такылада жорюуде Руслан Исин хорлагандыла.

онгула болгандыла. Ауурлукну көпююде Башиланы Романга жеткен чыкмагындаы. Эстафетада уа барын да анзорейжице озгандыла.

Лескен району администрациясынын пресс-службасы.

БЕГИМ

Эркинликсиз кьурулуш кьоркьуусулукьну бузады

Налыкче эркинликсиз кьурулуш этгенге бла кьаты жореш барады. Арт жыллада шахарда тийишли кьагытлары болмай,

жашаган киши эркинликсиз кеси ююно жанында мансардасы болган эки кьаты мекям кьурагындаы. Алай бла аны жашуу журтуну ултулугу 103,8 квадрат метрге жеткенди.

кьабыргьаларына тьерге эркин тийюлюду. Шимал Кавказ жер теребге еч болган регионга саналады, аны

себепли кьурулуш ишле тийишли мардала бла эттирге керектеди.

Бизин корр.

СОЛУУ

Жай кюн - паркта

Жайда сабийле каникуллада, ата-аналары да аспалыкка ишкен солуган керелери. Ала, Налыкче аймакт парктан да, заманларын узукчу оздурадыла.

Бери келгенге кеп сейр затха эс бурлукьудыла. Бек алгьа бу тийрелени ариукулларына.

Паркны ариулугу аны кьуру төрелеринде тийюлюду, анда кеп торлоу гылычула бардыла. Сабийле, уллула да алада учурады, кеслерин сыйайдыла.

Бизин корр.

Конференция

Шимал Кавказы китап басмалары келечилери Налыкче жыйыладыла

28-чи - 29-чу июльда Налыкче Шимал Кавказы бла Россейни Югуну китап издательстволарыны регионла аралы конференциясы боллукьуду.

Төбөшү 10 00 сагьатда СКТИИ-де өткөрүлдү. Аны келгиче издательствода жагы чыкьганланы көрмөчюндери да кьурулукьдыла. Быланы бир кьаууму уа КьМР-ни Урван районуку Ара библиотека системасына сауьгаланырыкьдыла.

Жаны бла сейлрери болганына да келип айтылганына тынгыларга, акьыларын текчиларга да онг табаркьыдыла. Конференцияны ишине кьошулуруга изгелгенге, «АСКИ» деген белгини сыйлап, бу электрон адресге жазыныла: otdel_smi_kbr@mail.ru.

30-чу - 31-чи июльда Төбөшү Грозныйде андан ары бардырылукьды. Мында издательстводо ишгелгенли усталыкларын өсдоруу жаны бла семинар да боллукьуду.

Кураурула: Басма эмда аспалы коммуникацияла жаны бла федерацияны билеклигинде Россейни китап басма ассоциация (АСКИ), КьМР-ни Басма эмда аспалы коммуникацияла жаны бла кьырал комитети, республиканы Култура министрствосу, КУМУ «Элбурс», ООО «Кабалкинга», Мария бла Виктор Котлярну издательстволары бла Кьабырты-Малкьарны Китап сойгелерини биригюмү.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.

УЧРЕДИТЕЛЬЦЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Table with contact information for the newspaper, including phone numbers, email addresses, and website information.

Футбол

Беслан Шачев - Алим Хабилов: чабыуул этиуде эм кьарыулу кьайсыды?

Беслан Шачев.

Алим Хабилов.

Кьабырты-Малкьарны футболдан чемпионатыны юсо бла чыкьган соруула аспалысында биринчилик ючюн эришкен клубу бла байлалыдыла.

Онуңу турдан сора чабыуул этиуде Баханын «Автозгачтындан» Алим Хабилов айырмалы болуп, аны озаллык жокьуду деген оюм бар эди.

Шарт айтырча, тарихлинен тенгештердик. Ала экиси да онбеш турда онкешир матчы бардыргьандыла.

Шачевге кьайда ойнаса да, башха тийюлюду. Кеслерини майданларанда оналты гол тургьанды, тышанда - онкети. Хабилов а юйдөн башха жерде чыгарьга артык бек сойюмючюду.

Аланы дагында не бирдиредит? Сау чемпионатанда экиси да гол ураламьан бир тур болгьанды: аланы командалары бир бирлери бла ойнагьанларында.

Тарихли кьоюп, ойнауларын тинтгенде, эки форвард да чабыуул эткенде, кьуруда бир жолу тутмагьанай, торло-торло мадрала кьурагьанлары, командаларыны айыр келтирге жорешгенери бла жуукудыла.

Аланы жьл санларында эки жьл чакьлы башталыкь да артык эселенмей, сынам жьйыбуу ол алай бир бек магьаналы тийюлюду. Нек дегенде Шачев кьуруда любилил даражада ойнагьанды.

Алай бу экинден кьайсы сынам улуракь болур? Бир бирде республикалы чемпионатны ахырына дери жаньыз да он оюн кьалса да, система кьалай ишгелген, ким хорларьгын билгемьазыла.

Алим Хабилов: «Автозгачтыста» футбол клубун бомбардирди, өсөмүчү 184 сантиметр, ауурлугу 85 килограмм, 31 жьлы болды.

Республикалы чемпионаты ахыр эч матчына нек чыкьмагьанысы?

Беслан Шачев, «Кахун» футбол клубун бомбардир, өсөмүчү 182 сантиметр, ауурлугу 88 килограмм, 33 жьлы болды.

Республиканы чемпионатыны биринчи оч матчына нек кьатышмагьанысы?

Былтыр дисквалификация этилген ючюн. Аладан сора да, битеу кьыш биринчиликке да кьорьза тошкенди.

2015 жылда Кьабырты-Малкьарны чемпион ким боларьт?

Былгайда ишкьлик жокьуду: «Кахун» кесрини биринчи жерин бир кьыште да берлик тийюлюду.

Бомбардирлени энци эришурелеринде кючюгюзге базьнамысыз?

Кечгинлик, алай былгайда ашыгьыргьа жарамайды. Сөзсюз, хорларьга кюрешириме, алай хар не да жаньыз манга кьре тийюлюду да.

Алчылык ючюн неча гол урурьга керекиди?

Хар кылды да кьп. Жюсюсю окума азылык этерге, кьарькы уа жетип кимден да болупла. Кьайтарай айтама, таш салганча этерге сойюмем.

Кьабырты-Малкьарны чемпионатыны ахыр эч матчына нек чыкьмагьанысы?

Билемиме. Тышандан кьарагьанлау ол ириктер кьорюу болуп.

Профессионал даражада ойнамагьаныгырга сокурамысыз?

Угьай. Ол узакьда кьалгьан-кьайсы команда бла ойнагьан кьайсыныракь эди?

Кьайсынысиз? Кьайсынысиз? «Кахундун» Амир Кашиевге жеткен жокьуду.

Бизин командадада уа?

Билемиме. Тышандан кьарагьанлау ол ириктер кьорюу болуп.

Профессионал даражада ойнамагьаныгырга сокурамысыз?

Угьай. Ол узакьда кьалгьан-кьайсы команда бла ойнагьан кьайсыныракь эди?

Кьайсынысиз? Кьайсынысиз? «Кахундун» Амир Кашиевге жеткен жокьуду.

Бизин командадада уа?

Билемиме. Тышандан кьарагьанлау ол ириктер кьорюу болуп.

Профессионал даражада ойнамагьаныгырга сокурамысыз?

Угьай. Ол узакьда кьалгьан-кьайсы команда бла ойнагьан кьайсыныракь эди?

Кьайсынысиз? Кьайсынысиз? «Кахундун» Амир Кашиевге жеткен жокьуду.

Бизин командадада уа?

Билемиме. Тышандан кьарагьанлау ол ириктер кьорюу болуп.

Профессионал даражада ойнамагьаныгырга сокурамысыз?

Угьай. Ол узакьда кьалгьан-кьайсы команда бла ойнагьан кьайсыныракь эди?

Кьайсынысиз? Кьайсынысиз? «Кахундун» Амир Кашиевге жеткен жокьуду.

Бизин командадада уа?